

ارزیابی احساس امنیت جامعه شهری از تاثیر فراغت شبانه در بهبود فرآیند طراحی پارک های شهری با استفاده از روش ارزیابی MIST

محمد رضا امیری فهله‌یانی*، الهه خورشیدی**، کاظم دنان***

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۷/۲۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۹/۱۸

چکیده

هدف این پژوهش ادراکات شهروندان در فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه در پارک‌های عمومی شهری می‌باشد. پرسشنامه در پارک انقلاب و باغ کوثر شهر نورآباد ممتنی واقع در ورودی کمرنگی شهر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انجام پذیرفته است. روش تحقیق در پژوهش حاضر، توصیفی - تحلیلی است. شیوه جمع‌آوری اطلاعات نیز استادی - پیمایشی است. میانگین کل بدست آمده از درک اوقات فراغت شبانه در هر دو پارک در سطح بالا با میانگین (۵/۵۰) در پارک باغ کوثر و پارک انقلاب با (۵/۳۲) می‌باشد. امتیاز بدست آمده در پارک باغ کوثر با اختلاف فاصله‌ی (۶۶ امتیاز) در سطح بالاتری نسبت به پارک انقلاب قرار گرفته است. و همچنین شهروندان پارک را به عنوان مکانی برای گذران اوقات فراغت شبانه برای خانواده‌ها و مکانی برای تجدید قوای روحی و جسمی شهروندان پذیرفته‌اند. این مطالعه نشان می‌دهد شهروندان شهر نورآباد درک مثبتی از فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه در پارک‌های عمومی شهری از نظر آسایش، راحتی و ایمنی دارند. نتایج این پژوهش با نتایجی که دکتر عبدالکریم در پژوهش خود بر دو شهر مالزی بدست آورد تقریباً یکسان بوده در مطالعه‌ای که توسط عبدالکریم و همکاران صورت پذیرفته بود نشان داد که درک مثبت جامعه به سمت فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه در پارک‌های عمومی شهری در هر دو محدوده مورد مطالعه یعنی شاه عالم و پوتراجایا از نظر راحتی، آسایش و ایمنی قابل مشاهده است.

واژگان کلیدی

اوقات فراغت شبانه، پارک عمومی، شیوه زندگی، جامعه شهری، نورآباد ممتنی

* دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران، نویسنده مسئول (amiri_reza1388@yahoo.com)

** دانشآموخته‌ی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران

*** دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه

تامین نیازهای انسانی در یک فضای بسیار مهم طراحی و برنامه ریزی شهری است. تامین نیازهای انسانی در فضاهای عمومی شهری، کیفیت فضاهای عمومی شهری به تبع آن رضایت مردم از فضاهای عمومی را افزایش می‌دهد و توجه نکردن به نیازهای مردم، منجر به بیگانگی، گوشه‌گیری مردم و کاهش کترول بر محیط شهری می‌شود(ملکی و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۰). یکی از عرصه‌هایی که زندگی روزمره را بازنمایی می‌کند و قدرت و مقاومت را در زندگی انسان‌ها به نمایش می‌گذارد، فراغت است. فراغت عرصه‌ای است که اختیار و آزادی انسان‌ها در آن بیشتر قابل اعمال است. از این رو است که گفته‌اند فراغت می‌تواند فرهنگ ایجاد کند و هویت افراد را آشکار سازد(سرایی و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۶). توسعه و گسترش روزافزون شهرها و افزایش جمعیت آنها و پرشنوند فضاهای مسکونی و راهها، زمین‌های خالی و بایر را در شهرها به حداقل رسانده است. از سوی دیگر احداث پارک‌های شهری به منظور نزدیک ساختن انسان به طبیعت و استرس و فشارها بسیار ضروری است. به همین دلیل پارک یکی از عناصر کلیدی در فضای شهری محسوب می‌شود. البته بنا به دلایلی از جمله قیمت و عمر زیاد و در نیجه فرسودگی پارک، مشکلات محیطی معضلات اجتماعی - فرهنگی جامعه و عدم توجه به استفاده از کارشناسان و متخصصان فضای سبز و محیط زیست موجب شده است تا پارک‌ها به محیطی با استفاده کم برای مردم تبدیل شوند یا اصلاً از آن استفاده نگردد که خود، می‌تواند مشکلات عدیدهای را بوجود آورد(میرزاپوری، ۱۳۸۶: ۱۵۶). یکی از مهم‌ترین معیارهایی که در ارزیابی شهرها و محیط‌های شهری لحاظ می‌شود، کیفیت عرصه‌های عمومی شهری موجود در آن است و این واقعیت اجتناب‌ناپذیر است که کیفیت این فضاهای معیار سنجشی برای میزان مطلوبیت شهرها محسوب می‌شود(رفیعیان و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۵). جین جاکوبز(۱۹۶۱) بیان می‌دارد که کارآمدترین راه برای جلوگیری از جرم و جناحت در پارک‌های عمومی شهری حضور مردم در تمام ساعات روز و شب در این مکان‌ها می‌باشد.

فرایندهای شهرنشینی توسعه سریع فیزیکی مراکز شهری باعث شده است. مناطق شهری در حال تبدیل شدن به مناطقی با غلظت بالای جمعیت باشند. درجه حرارت بالا در طول روز فعالیت جامعه شهری در فضاهای باز را کاهش می‌دهد (Shaharudin et al., 2010). ایجاد پارک به عنوان فضای باز و سبز عمومی زمانی مطرح شد که از یک طرف آلودگی‌های صنعتی بسیاری از شهرهای اروپا را به محیطی غیرقابل تحمل بدل کرده و از طرف دیگر زندگی ماسیبی اوقات فراغت مردم را افزایش داده بود. همزمان با این مسائل، بحث‌هایی نظری عدالت اجتماعی در شهر، رفاه، و حقوق شهروندی نیز از سوی روشنفکران مدرن دنبال می‌شد. به این ترتیب، پارک به منزله یک فضای عمومی با کارکردهای زیست محیطی، تفریجی، و ساختاری در شهرها ایجاد شد(مطلبی، ۱۳۹۰: ۲۲). جوامع ساکن در مناطق شهری از فضاهای باز عمومی پارک‌های شهری به عنوان یک محل برای جمع‌شدن و گذران اوقات فراغت با خانواده، دوستان و دیگران استفاده می‌کنند. با این حال، آب و هوا ی گرم در طول روز به علت گرم شدن کره زمین فعالیت‌های انسانی در فضاهای باز شهری را کاهش می‌دهد (Ewer, 1991). علاوه بر این شیوه و مشغله‌ی زندگی همچون کمبود وقت بر فعالیت‌های اوقات فراغت و تفریح در فضاهای باز شهری تاثیر می‌گذارد(Oguz and Cakci, 2010). این محدودیت‌ها الگوهای رفتاری جوامع شهری را تغییر داده که مردم ترجیح می‌دهند برای انجام فعالیت‌های اوقات فراغت خود در فضاهای باز پارک‌هایی عمومی بعد از غروب آفتاب مراجعه کنند. با این حال برنامه‌ریزی و طراحی فعلی قلمرو عمومی بیرون با فعالیت‌های گذران اوقات فراغت و تفریح شبانه سازگار نیست(Ngesan and Karim 2012). این پژوهش به بررسی رفتار اوقات فراغت در هنگام شب پرداخته است و تصویر پارک‌هایی عمومی شهری را در شب نشان می‌دهد. هدف از این پژوهش بررسی ادراک جامعه شهری در ارتباط با فعالیت‌های اوقات فراغت در شب می‌باشد. جنیه‌هایی که در این پژوهش مورد مطالعه قرار گرفته، آسایش، راحتی و ایمنی است و انتظار می‌رود به ایده‌ای برای طراحی فضاهای پر جنب و جوش عمومی شهر برای جامعه در طول شب تبدیل شود. این مطالعه در دو پارک انقلاب و باغ کوثر^۱ شهر نورآباد برای شناخت و ارزیابی ادراک شهروندان نسبت به اوقات فراغت در وقت شب و تاثیر اوقات فراغت بر طراحی فضای درون پارک برای گذران هرچه بهتر اوقات فراغت شهروندان صورت پذیرفته است. لذا می‌طلبید با شناخت ادراکات شهروندان، فضای درون پارک‌ها به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که مطلوب نظر شهروندان باشد، تا استقبال از تمامی پارک‌های موجود در سطح این شهر در تمامی ساعت‌بخصوص در وقت شب با توجه به دمای هوا در تابستان و مشغله‌ی کاری شهروندان در طول روز و در تمامی روزهای سال مورد استقبال شهروندان قرار گیرد.

مفهوم فعالیت‌های اوقات فراغت

یکی از شرایط اجتماعی که می‌تواند در شکل گیری سلامت اجتماعی نقش مهم و اساسی داشته باشد چگونگی گذران اوقات فراغت و میزان رضایتمندی از آن است. اهمیت این عامل اجتماعی در میزان اثرگذاری بر میزان سلامت اجتماعی تا آنجاست که صاحب‌نظران حوزه جامعه

شناسی اوقات فراغت و تعليم و تربیت از آن با عنوان اجتماعی شدن مجدد یاد می کنند(افروز، ۱۳۷۰: ۵۲). و معتقدند که اوقات فراغت فرصت مناسبی است که بزرگسالان و جوانان می توانند در آن نواقص و کمبودهای اجتماعی شدن خود را جبران کنند. بنابراین اوقات فراغت به عنوان یکی از زیرشاخه‌ها و بسترهای اجتماعی می تواند عامل موثری در بپهود روابط فرد با افراد جامعه بوده و سلامت اجتماعی آنها را فراهم کند. از این رو سلامت اجتماعی افراد می تواند از طریق بپهود وضع اوقات فراغت و بپهودی بهتر از آن ارتقاء یابد(هزار جریبی و ارفعی عین الدین، ۱۳۹۱: ۴۲).

شهر و فضاهای عمومی

استفاده و تخصیص فضاهای عمومی، مسئله‌ای اساسی است که باید در مطالعات زندگی روزانه کسانی که در شهرها زندگی می کنند، مورد بررسی قرار گیرد. استفاده و تخصیص از فضاهای عمومی تجربه‌ای است که برای تمامی افراد یکسان نیست؛ زیرا متغیرهایی نظیر سن، جنس، گروههای اجتماعی و اقلیت‌های قومی و نژادی بر چگونگی درک زندگی شهری اثر می گذارد. در سال‌های اخیر شیوه‌هایی استفاده از فضای شهری موضوع بسیاری از مطالعات در رشته‌های مختلف نظری علم انسان شناسی، جامعه‌شناسی، جغرافیا و معماری بوده است؛ بنابراین فضاهای عمومی شهری از منظرهای گوناگونی تعریف می شود که تمامی آن‌ها به نوعی مکمل همند(رفیعیان و سیفایی، ۱۳۸۴: ۳۶). عرصه‌های عمومی شهری مهم‌ترین بخش شهرها و محیط‌های شهری هستند که در چنین عرصه‌هایی بیشترین تماس، ارتباط و تعامل میان انسان‌ها رخ می دهد. این فضاهای تمام بخش‌های بافت شهری را که مردم به آن دسترسی فیزیکی و بصری دارند را شامل می شود(تبیالدز، ۱۳۸۳: ۱۵). مراد از عمومی بودن فضاء، حضور افراد از اقسام و سنین مختلف، و جریان داشتن فعالیت‌های متنوع اجتماعی و خدماتی در آن است. بنابراین فضای عمومی شهری، فضای باز قابل حضور برای گروه‌های مختلف اجتماعی است که پویایی و کارایی آن نیازمند تعاملات اجتماعی و برخوردهای متنوع است. مهم‌ترین معیاری که در ارزیابی شهرها و محیط‌های شهری باید لحاظ شود، کیفیت عرصه‌های عمومی شهری موجود در آن است. واقعیت اجتناب‌ناپذیر این است که مردم بر اساس کیفیت آنچه در پیرامون خود می بینند و تجربه می کنند، در مورد آن قضاوت می کنند(تبیالدز، ۱۳۸۳: ۲۵).

شیوه زندگی شهری

رشد روز افزون صنعت و تکنولوژی در جوامع امروزی تغییراتی را در شیوه زندگی به همراه داشته است. این تغییرات از دو جنبه جسمی و روانی، زندگی انسان‌ها را به چالش کشیده است. جوامع توسعه‌یافته برای تطبیق و هماهنگی با اینگونه تغییرات از چند دهه قبل به فکر افتاده و راه حل‌هایی ارائه و آزمایش کرده‌اند. در این میان توجه به آسایش روانی و جسمانی انسان حائز اهمیت است. توسعه‌ی شهرهای امروزی عموماً این نکته را فربانی رشد و پیشرفت فیزیکی آن نموده‌اند. امروزه یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها در طراحی فضاهای شهری موجود بودن این مکان‌ها می‌باشد که باعث تداوم حضور شهر و ندان می شود (حسینی مفرد و دولابی، ۱۳۹۲: ۲). اگر شهر را به مانند یک موجود زنده فرض کنیم برای ادامه زندگی به سرزنشگی و نشاط نیازمند است. نقش فضای شهری، یا به عبارتی فضایی که در آن تعاملات اجتماعی شهر و ندان شکل می‌گیرد و فرهنگ جامعه در بستر آن ارتقا می‌باشد، در کشور ما روز به روز در حال افول است (خستو و سعیدی رضوانی، ۱۳۸۹: ۶۴). و قابلیت ایجاد ارتباط چهره به چهره سبب شده است که اصولاً فضاهای شهری و توجه به ارتقای کیفیت آنها به صورت یکی از مهم‌ترین اهداف دانش طراحی شهری در دوران معاصر، مطرح شود (Madanipour, 1996: 249).

تاثیر فضاهای عمومی شهری در سلامت شهر و ندان

توسعه زندگی شهری و توسعه کالبدی محیط شهری متناسب با نیازهای زندگی امروز باعث گردیده که ارزش‌های کیفی محیطی و عرصه‌های سبز و فضاهای باز درون و برون شهری مورد توجه واقع گردد. درک و اهمیت جایگاه فضاهای سبز و فضاهای باز در زندگی روزمره شهر و ندان و انواع کارکرد آن در میان ساختار کالبدی و اجتماعی - فرهنگی شهر، تلاش در جهت حفظ، احیاء و گسترش این فضاهای در دستور برنامه‌ریزی ها و سیاست‌های شهری قرار گرفته است. بطوری که در برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای، به خصوص از دهه ۱۹۸۰ به بعد که الگوی توسعه پایدار برای تمامی جبهه‌های توسعه‌ای مدنظر قرار گردیده شد. جایگاه فضاهای سبز و فضاهای باز به عنوان یکی از دو رکن توسعه پایدار حائز اهمیت قرار گرفت(لاهیجانیان، ۱۳۸۹). عوامل موثر مثبت و منفی گوناگونی برای سلامت ذکر شده است. برخورداری از خوارک، پوشک، شرایط محیطی مناسب، امنیت و آموزش، برخورداری از هنجارها در مراحل مختلف زندگی متناسب با شرایط و در ابعاد گستردگر، مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی نیز از ملزمات سلامت انسانی شده اند. در مجموع، توجه به ابعاد مختلف روحی، عاطفی، حرفة‌ای، سیاسی، فلسفی، فرهنگی،

اقتصادی، زیست محیطی، تغذیه‌ای، آموزشی و ابعاد دیگری که به فراخور شرایط تغییر می‌کنند نیز در نیل به سلامتی لازم هستند (پرویزی و همکاران، ۱۳۸۲). سرزنشگی فضاهای عمومی شهری به کیفیت این فضاهای اینکه این فضاهای به استفاده-کنندگان، برای انجام فعالیت‌های مختلف، چه اندازه ارایه خدمات می‌کنند بستگی دارد (محمودپور، ۱۳۹۳).

طراحی شهری در فضاهای عمومی

نور مصنوعی همچنان به عنوان یک ابزار قادرمند به طراحی مجدد، محافظت و فراهم آوردن دید در یک مکان ظهور می-کند (Alves, 2009). در طراحی فضاهای شهری، مدیریت نور با ایجاد کیفیت زندگی برای شهروندان آن مرتبه است. نور می‌تواند یک حسی را به مکان بدهد، که یک استفاده و ارزش‌های جدیدی داشته باشد (Hennessy, 2010). تنظیمات در مفاهیم و فلسفه‌ی نور گفتمان‌های شهری را در آینده‌ی نزدیک تحت تاثیر قرار می‌دهد. فاچارد (۲۰۰۳)، این تغییرات ناشی از این واقعیت است که معماری و فضاهای عمومی همچون وسایط نقلیه برای نشان دادن ارزش‌ها در نظر گرفته شده است. زکی و نگسن (۲۰۱۱) اینگونه فرض می‌کنند که تراکم فعالیت شبانه قادر به جذب افراد برای فعالیت‌های مختلف می‌باشد. همچنین تأیید می‌کنند که آرایش خلاق اجزای شهری می‌تواند تحرک شهرنشینان را در فضاهای باز شهری افزایش دهد (Zaki and Ngesan, 2012). پارک‌ها نقش مهمی در تسهیل تعاملات اجتماعی و حفظ انسجام اجتماعی دارد همچنین پارک‌ها می‌توانند نقش موثری در افزایش سرمایه اجتماعی و محلی برای توسعه روابط اجتماعی باشند (Ngesan and Karim 2011).

مدل اپلیارد و کیفیت‌های محیطی

دونالد اپلیارد، طرفدار رویکرد کنش متقابل ادراک بود. نظریه کنش متقابل به نقش تجربی ادراک تاکید دارد و رابطه‌ای پویا میان فرد و محیط را مبنای تحلیل قرار می‌دهد. در این نظریه ادراک، بخشی متقابل به حساب آمده است که در آن محیط، مشاهده گر و ادراک وابستگی متقابل دارند. ویلیام اتیلسن فرآیند را اینگونه تعریف می‌کند: «ادراک بخشی از فرآیند زندگی است که به وسیله هر یک از ما، دیدگاهی نظری خاص، برای خود جهانی را تصور می‌کنیم که در آن... نیازهای ما ارضاء می‌شود.» برطبق مطالعات بخش متقابل، مردم ادراکات خود را هم به شکل تجربی و هم ساختاری توصیف می‌کنند. توصیفات ساختاری، گزارش‌هایی از چگونگی ساختار کالبدی و اجتماعی محیط است و توصیفات تجربی شامل خلقیات و احساسات و خودگزارشی می‌باشند. اپلیارد در این اساس، اطلاعات ادراکی را به سه دسته تقسیم کرده است: ۱- اطلاعات عملی-۲- اطلاعات استنباطی-۳- اطلاعات پاسخگو (لنك، ۳۸۶: ۷۸). با توجه به این دسته‌بندی، کیفیت‌هایی گوناگون فضای شهری (محیط) را می‌توان براساس پاسخگویی به حالت ادراکی مختلف انسان، سازماندهی کرد: ۱- «کیفیت‌هایی که امکان انجام عملی توسط انسان را در خود دارند» حالت عملیاتی-۲- «کیفیت‌هایی که احساسات انسان را برمی‌انگیزند» حالت واکنشی - عاطفی-. ۳- «کیفیت‌هایی که در فهم معانی برای برآنگیخته شدن احساسات و یا انجام فعالیت، به اشخاص کمک می‌کنند. در این حالت افراد برای حمایت فعالیت‌های «عملیاتی» و «واکنش - عاطفی» در جستجوی اطلاعات از محیط و در نهایت فهم معنی آن هستند، که اطلاعات دریافت شده موجب آشکار شدن هویت محیط می‌شود. «حالت استنباطی» در حقیقت آنچه در این مدل دارای اهمیت است این است که مردم در محیط به چه چیزهایی توجه می‌کنند و به چه چیزهایی اهمیت می‌دهند (رفییان و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۸).

زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری

یکی از شرایط لازم در فضاهای باز شهری برای عملکرد مطلوب آنها و تسهیل بروز رفتارهای مناسب در اوقات فراغت وجود امنیت و آسایش جسمی و روانی و استفاده از این قابلیت توسط استفاده کنندگان از آن محیط کالبدی است، به گونه‌ای که این محیط کالبدی با دارا بودن این شرایط در سطوح مختلف روانی تأمین کننده رفتارهای خاص در افراد است و همساختی رفتار و محیط را تأمین خواهد کرد. از آن جایی که بروز هر رفتاری از شخص، نتیجه تفكرات و مسائل روانی و احساسی اوست لذا با احساس امنیت توسط شخص در یک فضای شهری به عنوان قرارگاه رفتاری، امکان بروز رفتارها و فعالیت‌های مثبت همراه با احساس آرامش و لذت از فرد انتظار می‌رود (فلاحت و کلامی، ۱۳۸۷: ۹۰). زنان نیمی از جمعیت ساکن شهرها هستند و روند روزافزون حضور آنان در محیط‌های کار و فعالیت اجتماعی شهری سبب می‌شود تا در مکان‌یابی و طراحی و ساخت کالبد شهر، حضور گسترده این قشر در فضاهای و ساز شهرباری مختلف سکونت، کار، حمل و نقل و ... مورد توجه قرار گیرد (گلی، ۱۴۴: ۱۳۹۰). امنیت اجتماعی با فضا و ساخت و ساز شهری ارتباط معناداری دارد. برنامه ریزان و طراحان شهری معتقدند شهرها برای اینکه اینم باشند باید برای همه گروه‌های سنی و جنسی ساخته شوندو در ساخت آن‌ها تفاوت‌های سنی و جنسیتی مورد توجه قرار

گیرد. در حالی که جامعه ما روز به روز بیش از گذشته شهری می‌شود، باید با تاکید بر جمعیت، سن و طبقه، به نیازهای ملموس و محسوس شهروندان نیز توجه کرد (Tabrizia & Madanipour, 2006: 935).

روش پژوهش

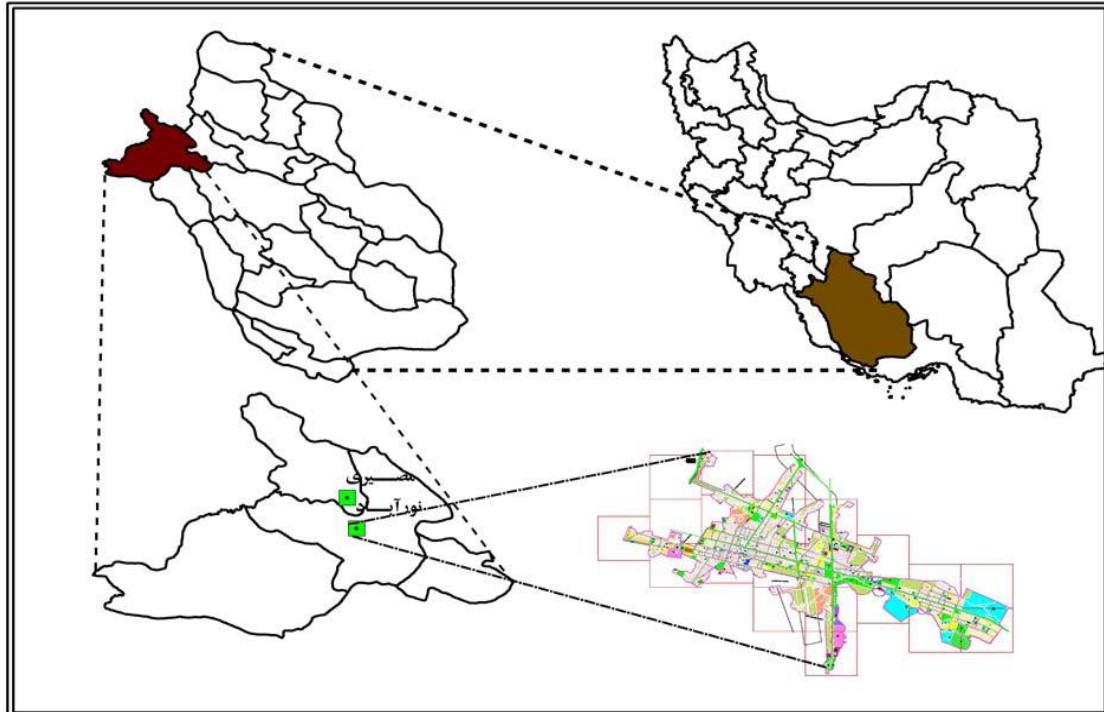
هدف این مقاله رفتار اوقات فراغت در هنگام شب می‌باشد. و تصویر پارک‌های عمومی شهری را در شب نشان می‌دهد. جنبه‌هایی که در این پژوهش مورد مطالعه قرار گرفته، آسایش، راحتی و ایمنی است و انتظار می‌رود به اینه ای برای طراحی فضاهای پر جنب و جوش عمومی شهر برای جامعه در طول شب تبدیل شود. این مطالعه پس از جمی آوری اطلاعات از تحقیقات قبلی در مورد اوقات فراغت در پارک‌های عمومی شهری به بررسی مشاهدات اولیه در دو پارک عمومی شهر نورآباد در دو ناحیه ۲ و ۳ شهری پرداخته است. نتایج حاصل از مطالعه ادبیات و بررسی مشاهده به خوبی در تدوین متغیرها عمل کرده و ویژگی ساختاری پرسشنامه به بررسی درک کاربران از فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه در پارک‌های عمومی شهری پرداخته است. روش تحقیق در پژوهش حاضر، کاربردی و توصیفی - تحلیلی است. شیوه جمی آوری اطلاعات نیز اسنادی - پیمایشی است. درواقع با بررسی ادبیات تحقیق و متون مرتبط با اوقات فراغت معیارهای مورد نظر استخراج گردیده و سپس با استفاده از شیوه پیمایشی (توزیع پرسشنامه) میزان درک کاربران و بازدیدکنندگان از فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه با استفاده از تکنیک شاخص امتیازدهی MIST^۱ مورد ارزیابی قرار گرفته و سنجیده شده‌اند. همچنین به منظور سازگاری داده‌ها (پایابی) نیز به دلیل اینکه ضریب آلفای کرونباخ از عمومیت بیشتری برخوردار است، از این روش استفاده نموده که ضریب کل آلفا بدست آمده ۰.۷۸۲ است. جامعه آماری تحقیق نیز جمعیت بالای ۱۸ سال شهر نورآباد می‌باشد که حجم نمونه بر اساس مدل کوکران ۳۲۲ نفر بدست آمده است.

داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و سپس با استفاده از تکنیک شاخص امتیازدهی MIST مورد ارزیابی قرار گرفته است. روش MIST برای نشان دادن داده‌های پردازش شده از هر یک از شاخص‌های قابل اندازه‌گیری در جنبه‌های راحتی، آسایش و ایمنی با دادن نمرات بر اساس میانگین استفاده شده است. نمره بالاتر نشان از درجه بالاتر راحتی، آسایش و ایمنی و در مقابل نمره پایین‌تر نشان دهنده درجه‌ی پایین‌تر می‌باشد. در روش ارزیابی MIST امتیازات بین ۱ تا ۷ می‌باشد عدد ۱ که نشان دهنده امتیاز خیلی بد و عدد ۷ که نشان دهنده امتیاز خیلی خوب می‌باشد. میانگین بدست آمده در این روش می‌تواند در برگیرنده اعداد اعشار باشد. این روش توسط دکتر حافظه عبدالکریم از اساتید مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای دانشگاه تکنولوژی MARA مالزی ارائه شده است. دکتر عبدالکریم و همکاران ایشان پژوهشی با عنوان نقش ادراک شهروی در اوقات فراغت شبانه و تاثیر آن در بمبود طراحی پارک‌های عمومی در مالزی در دو شهر پوتراجایا و شاه عالم انجام داده‌اند. نگارنده این پژوهش با استفاده از این مدل به ارزیابی ادراک جامع شهری نورآباد ممتنی در دو پارک انقلاب و باغ کوثر پرداخته تا بتواند با استفاده از این ادراکات گامی در جهت بمبود وضعیت این دو پارک در این شهر برداشته شود. ترکیب جمعیتی از پاسخ دهنده‌اند به عنوان کاربران پارک عمومی شهری در طول شب مورد سوال قرار گرفتند. در هر دو پارک مورد مطالعه پاسخ دهنده‌اند زن بالاتر از پاسخ دهنده‌اند مرد بودند.

محدوده مورد مطالعه

شهر نورآباد مرکز شهرستان ممسنی، اولین و بزرگترین نقطه شهری این شهرستان محسوب می‌شود که مساحتی بالغ بر ۱۷۸۹ هکتار در ۱۶۰ کیلومتری شمال غرب شیراز، و در موقعیت ۵۱ درجه و ۳۲ دقیقه طول شرقی و ۳۱ درجه و ۱۳ دقیقه عرض شمالی قرار گرفته است. طرح توسعه و عمران (جامع) شهر بر اساس محدوده تعیین شده و مصوب کل شهر را به سه ناحیه و سیزده محله تقسیم کرده است تا برنامه‌ریزی توسعه و عمران آتی شهر براساس این تقسیم‌بندی انجام پذیرد (مهندسين مشاور امکو، ۱۳۷۹). همچنین جمعیت این شهر بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵، ۵۷۹۰۰ نفر بوده است.

نقشه ۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان منسی و شهر نورآباد در استان فارس و کشور

منبع(استانداری فارس؛ ۱۳۹۶)

نتایج و یافته‌های پژوهش

در جدول شماره ۱ ترکیب جمعیتی پاسخ‌گویان به عنوان کاربران پارک عمومی شهری در شب آورده شده است. در هر دو پارک مورد مطالعه پاسخ‌دهندگان زن بالاتر از پاسخ‌دهندگان مرد بودند. میشل (۱۹۹۵) استدلال می‌کند که اینمی یک محل را می‌توان توسط وجود گروه زنان در نظر گرفت.

جدول ۱- خصوصیات جمعیت پاسخگو در دو پارک شهر نورآباد

مشخصات جمعیت شناسی	نسبت موارد			
	پارک انقلاب	فرانسه	درصد	باگ کوثر
مرد	۷۷	۲۳/۹۱	۸۰	۲۴/۸۴
زن	۸۱	۲۵/۱۵	۸۴	۲۶/۰۸
متاهل	۹۵	۲۹/۵۰	۸۹	۲۷/۶۳
مجرد	۶۳	۱۹/۵۶	۷۵	۲۳/۲۹
تنها	۲	۰/۳۶	۳	۰/۹۳
وضعیت استفاده از پارک	۱۲۰	۳۷/۲۶	۱۳۶	۴۲/۲۳
با خانواده	۳۶	۱۱/۱۸	۲۵	۷/۷۶
با دوستان	۱۳	۴/۰۳	۹	۲/۷۹
کمتر از یک ساعت	۹۹	۳۰/۷۴	۱۱۷	۳۶/۳۳
۲-۱ ساعت	۳۹	۱۲/۱۱	۳۳	۱۰/۲۴
طول اوقات فراغت	۷	۲/۱۷	۵	۱/۵۵
بیش از ۵ ساعت	منبع : (یافته‌های پژوهش)			

در جدول شماره ۲ بررسی حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داده شده است. همانطور که قبل ذکر شد برای پردازش داده ها و ارزیابی شاخص های راحتی، آسایش و ایمنی با دادن نمره به هر یک از شاخص ها با استفاده از روش MIST انجام شده است. سه نوع متغیر متفاوت با توجه به درک شهر وندان از انجام فعالیت های اوقات فراغت شبانه در پارک ها مورد بررسی قرار گرفته است که عبارتند از : ۱- آسایش ۲- راحتی ۳- ایمنی. مطالعه ادراک نیز شامل گستره ای از دلایل شهر وندان برای انجام فعالیت های اوقات فراغت شبانه در پارک های عمومی شهری می باشد.

جدول ۲ نشان می دهد که راحتی و اوقات فراغت شبانه در دو پارک انقلاب و باغ کوثر توسط بازدید کنندگان با نمره ۵ و ۶ ارزیابی شده است. در حالی که متغیرهای آسایش و امنیت در باغ کوثر مثبت تر با امتیاز(۶) از پارک انقلاب که (۵) امتیاز دارد. و همچنین نتایج نشان می دهد که اوقات فراغت شبانه دارای بالاترین میانگین انباشته برای هر دو پارک انقلاب (۵.۳۲) و باغ کوثر (۵.۵۰) است.

جدول ۲- خلاصه ای از ادراک فعالیت های اوقات فراغت شبانه در دو پارک انقلاب و باغ کوثر

نسبت ادراک موارد در فعالیت های اوقات فراغت					موارد
باغ کوثر		پارک انقلاب			
امتیاز	میانگین	امتیاز	میانگین		
6	5/08	5	4/60	آسایش	V1
6	4/61	5	4/44	راحتی	V2
6	5/20	5	3/97	امنیت	V3
6	5/50	5	5/32	اوقات فراغت شبانه	V4
24	5/02	20	4/58		کل

منبع: یافته های پژوهش

نکته:

(کمی خوب)= ۵ = ۴.۰۱-۵.۰۰ (متوسط)؛ ۴ = ۳.۰۱-۴.۰۰ (بد)؛ ۳ = ۲.۰۱-۳.۰۰ (بد)؛ ۲ = ۱.۰۱-۲.۰۰ (خیلی بد)؛ ۱ = ۰.۰۰-۱.۰۰ (خیلی بد)؛ ۷ = ۶.۰۱-۷.۰۰ (خوب).

نتایج بدست آمده حاکی از آن است که باغ کوثر نسبت به پارک انقلاب در برآوردن انتظارات اجتماعی و انجام کارکرد اجتماعی جامعه شهری با توجه به تعداد دفات مراجعه به پارک موفق تر عمل کرده است. تجزیه و تحلیل پرسشنامه بررسی داده ها نشان می دهد. MIST برای نشان دادن داده های پردازش شده از هر یک از شاخص های قابل اندازه گیری در جنبه های راحتی، آسایش و ایمنی با دادن نمرات بر اساس میانگین استفاده شده است. نمره بالاتر نشان از درجه بی بالاتر راحتی، آسایش و ایمنی دارد. جدول شماره ۲ نشان می دهد که پارک کوثر در وضعیت بهتری از لحاظ برخورداری از ۴ شاخص مورد مطالعه برخوردار است. پارک کوثر با برخورداری از میانگین ۵.۰۲ امتیاز(خوب) در ۴ شاخص در سطح بالاتری نسبت به پارک انقلاب با ۴.۵۸ امتیاز(کمی خوب) قرار گرفته است.

تأثیر آسایش بر روی فعالیت های اوقات فراغت

زکریا و همکاران (۲۰۰۱)، اظهار داشتند که ادراک مردم نسبت به زیبایی محل با توجه وضعیت آب و هوای محلی مانند نور خورشید و باد و دیگر پارامترهای آب و هوایی مانند درجه حرارت و رطوبت متفاوت است و درک ما را نسبت به آسایش تحت تأثیر قرار می دهد.

راحتی و سلامتی انسان بیش از هر عاملی، تحت تأثیر وضعیت هوا و شرایط اقلیمی است (هوشمند، ۱۳۶۵) از بین تمامی عناصر اقلیمی، چهار عنصر درجه حرارت، رطوبت، تابش و باد، بیشترین تأثیر را بر بدن انسان دارند. گردش خون، تنفس و همچنین عملکرد سیستم های عصبی تا حد زیادی تحت تأثیر این عوامل محیطی است (ناظم السادات، ۱۳۷۸: ۷۱). با توجه به جدول شماره (۳)، متغیرهای تعیین کننده شاخص آسایش بر فعالیت های اوقات فراغت شبانه به سه جنبه فیزیکی، محیط زیستی و اجتماعی طبقه بندی می شود که جنبه فیزیکی شامل متغیرهای (CMP1, CMP2, CMP3) می باشد، جنبه های محیط زیستی شامل متغیرهای (CME4, CME5, CME6, CME7, CME8, CME9) و جنبه های اجتماعی شامل

متغیرهای (CMS10، CMS11) است. بالاترین مقادیر میانگین متغیرهای مربوط به شاخص آسایش در پارک انقلاب مربوط رطوبت (۵.۷۲)، تهدید حشرات (۵.۴۰) و دمای هوا با میانگین (۵.۲۲)، و بالاترین امتیاز آن (۵) است که نسبت به پارک کوثر در سطح پائین تری قرار گرفته است. همه این متغیرها مربوط به جنبه‌ی زیست محیطی در این پارک می‌باشد. از ویژگی‌های پارک‌ها این است که مجموعه‌ای از فعالیت‌ها را با هم فراهم می‌آورند. یعنی مکانی است که می‌توان به آن دست یافت، از طریق آن با نواحی پیرامون ارتباط برقرار کرد (دسترسی و ارتباط) مکانی ایمن، پاکیزه و جذاب است و شاید مهم‌ترین ویژگی آن ایجاد مکانی برای ملاقات افراد با یکدیگر است (توانایی اجتماعی بودن) (محمدی و همکاران ۹۸: ۱۳۸۶). تعامل یک علت ضروری در ایجاد فضای باز شهری است. پارک با حمایت از تعامل جامعه و گردهم آوری ساکنان محلی حس مشارکت و دلیستگی به جوامع را در مراجعت بوجود می‌آورد (Francis 2006: 4). هرچه فضای سبز عمومی در جذب جمعیت و خدمات-رسانی به مردم موفق‌تر باشد بهره‌وری اجتماعی فضاهای سبز نیز ارتقاء بیشتری خواهد یافت (اخوت و تقوابی ۲۹: ۱۳۸۸). اطلاعات بدست آمده از پژوهش حاضر نشان می‌دهد که و بالاترین مقادیر میانگین متغیرهای مربوط به شاخص آسایش در پارک کوثر مربوط به برقراری ارتباط با دوستان و خانواده (۶.۰۸)، رطوبت (۵.۸۶) و نظافت پارک عمومی (۵.۷۶)، و بالاترین امتیاز آن (۶) است که نسبت به پارک انقلاب در سطح بالاتری قرار گرفته است. این متغیرها مربوط به جنبه‌ی زیست محیطی، اجتماعی و فیزیکی در این پارک می‌باشد.

جدول ۳- درک تاثیر آسایش بر فعالیت‌های اوقات فراغت

برچسب موارد	نسبت موارد مرتبط با عامل راحتی در فعالیت‌های اوقات فراغت	پارک انقلاب				باغ کوثر
		امتیاز	میانگین	امتیاز	میانگین	
CMP1 ^۱	نظافت پارک عمومی	5	4/89	5	5/76	6
CMP2	فضای نشستن	5	4/46	5	5/38	6
CMP3	فضای بازی	5	4/39	5	4/43	5
CME4 ^۲	فضا برای نماز	4	3/36	4	3/73	4
CME5	سرور صدای ماشین	4	3/55	4	3/64	4
CME6	دود، گرد و خاک	5	4/98	5	5/45	6
CME7	دمای هوا	6	5/22	6	5/14	6
CME8	رطوبت	6	5/72	6	5/86	6
CME9	حشرات / تهدید پشه	6	5/40	6	5/23	6
CMS10 ^۳	برقراری ارتباط با دوستان و خانواده	5	4/51	5	6/08	7
CMS11	بازدید کننده خارجی از پارک	5	4/13	5	5/25	6
مجموع	منبع : (یافته‌های پژوهش)	56	4/60	56	5/08	61

نکته:

^۱= (متوسط) ۴= ۳.۰۱- ۴.۰۰؛ (کمی ناخوشایند) ۳= ۲.۰۱-۳.۰۰؛ (خیلی ناخوشایند) ۲= ۱.۰۱- ۲.۰۰- ۱.۰۰- ۰.۰۰؛ ^۲= ۴.۰۱-۵.۰۰؛ (خیلی راحت) ۷= ۶.۰۱-۷.۰۰؛ (راحت) ۶= ۵.۰۱-۶.۰۰. ^۳= (کمی راحت)

درک راحتی بر روی فعالیت اوقات فراغت

با توجه به جدول شماره (۴)، متغیرهای تعیین‌کننده شاخص راحتی بر فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه نشان می‌دهد. این متغیر زیست محیطی، یک پارامتر فیزیکی از محل می‌باشد که نقش مهمی در زندگی روزمره ایفا می‌کند. آن نیز همچنین بر افراد، اجتماع و اقتصاد تاثیر گذار است. متغیرهای راحتی تنها به جنبه‌های فیزیکی طبقه‌بندی می‌شود. بالاترین میانگین بدست آمده از

متغیرهای راحتی مربوط است به دسترسی به وسیله نقلیه (CVP2) می‌باشد که این میانگین در پارک انقلاب ۵.۳۳ و در پارک باغ کوثر ۵.۲۹ می‌باشد. و بالاترین امتیاز موجود در دو پارک امتیاز ۶ می‌باشد. پائین‌ترین میانگین در پارک انقلاب مربوط به کمبود و کهنه بودن نیمکت در پارک انقلاب می‌باشد که این امتیاز در این پارک ۳.۷۴ می‌باشد. و در پارک باغ کوثر نبود فروشنده مواد غذایی در پارک نیز یک مشکل می‌باشد. تعداد بوفه موجود در پارک انقلاب و پارک باغ کوثر جوابگوی نیاز افراد نمی‌باشد. در پارک انقلاب فقط ۱ بوفه وجود دارد اما در پارک باغ کوثر هیچ بوفه‌ای وجود ندارد و این کمبود کاملاً احساس می‌شود. بحث دیگری که در ارتباط با بوفه در پارک مطرح است، پائین بودن کیفیت این بوفه در پارک انقلاب می‌باشد.

جدول ۴- درک تاثیر راحتی بر فعالیت‌های اوقات فراغت

ردیف	فعالیت‌های اوقات فراغت	تعداد موارد مرتبط با راحتی در			
		پارک انقلاب	میانگین	امتیاز	باغ کوثر
	دسترسی به وسیله نقلیه	۵/۳۳	۶	۵/۲۹	امتیاز
۱	دسترسی به فضاهای پیاده	۴/۳۲	۵	۴/۴۶	۵
۲	انواع امکانات پارک	۳/۸۸	۴	۴/۳۳	۵
۳	پارکینگ خودرو	۴/۸۹	۵	۴/۴۱	۵
۴	سطل زباله	۳/۹۹	۴	۵/۴۷	۶
۵	نیمکت	۳/۷۴	۴	۴/۲۵	۵
۶	فروشنده مواد غذایی و بازی	۴/۶۶	۵	۴/۱۱	۵
۷	مجموع	۴/۴۴	۳۳	۴/۶۱	۳۷

منبع : (یافته های پژوهش)

نکته:

:متوسط(۴.۰۰- ۳.۰۱)= ۳.۰۱- ۴.۰۰؛ (کمی ناخوشایند) ۲.۰۰- ۱.۰۱= ۱.۰۱- (خیلی ناخوشایند): ۱=۰.۰۰-۱.۰۰؛ ۳=(کمی راحت) ۷= ۶.۰۱- ۷.۰۰؛ (خیلی راحت) ۵=۴.۰۱-۵.۰۰؛ ۶= ۵.۰۱- ۶.۰۰؛ (کمی راحت)

درک امنیت بر فعالیت اوقات فراغت شبانه

انسان‌ها برای گذراندن اوقات فراغت و تفریح و برآوردن نیازهای روحی و فردی خود نیاز به محیطی دارند که شرایط آرامش و آسایش آن‌ها را فراهم کند و پارک‌ها به عنوان یکی از عناصر فضاهای شهری در برآوردن نیازهای انسان‌ها نقش بسیار مهمی دارند. امنیت همیشه یکی از مسائل اساسی و حیاتی بشر بوده و مباحث علمی زیادی را به خود اختصاص داده است. امنیت برای زندگی اجتماعی، از دورانی که انسان‌ها زندگی جمعی را آغاز نموده‌اند تا به امروز به عنوان اساسی‌ترین نیاز بشری محسوب می‌شود (هزارجریبی، ۱۳۹۰). با توجه به جدول شماره ۵ مطالعه متغیر امنیت برای فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه به جنبه‌های فیزیکی (SFS1,SFP2) و اجتماعی (SFS3, SFS4, SFS4, SFS5, SFS6, SFS7, SFS8, SFS9) قابل تقسیم می‌باشد. اطلاعات بدست آمده از تاثیر متغیرهای موثر بر امنیت بر فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه نشان می‌دهد که در پارک باغ کوثر دو متغیر نور مناسب با میانگین (۴.۸۸) و روشنایی محل نشستن با میانگین (۴.۹۵) در وضعیت کمی امن می‌باشد که نسبت به پارک انقلاب دارای وضعیت بهتری می‌باشد. همچنین از لحاظ متغیرهای اجتماعی نیز پارک باغ کوثر در وضعیت بهتری قرار گرفته است. این پارک با برخورداری از ۵ شاخص با امتیاز ۶ دارای وضعیت مطلوب‌تری از لحاظ متغیرهای اجتماعی نسبت به پارک انقلاب می‌باشد. پارک انقلاب با میانگین کل ۳.۹۷ و امتیاز ۴۰ در سطح پائین‌تری نسبت به پارک باغ کوثر قرار گرفته است.

جدول ۵- درک تاثیر امنیت بر فعالیت‌های اوقات فراغت

ردیف	فعالیت‌های اوقات فراغت				تعداد موارد مرتبه با امنیت در
	باغ کوثر	پارک انقلاب	امتیاز	میانگین	
امتیاز	میانگین	امتیاز	میانگین		
5	4/88	4	3/77	نور مناسب	SFP1
5	4/95	4	3/44	روشنایی محل نشستن	SFP2
5	4/73	4	3/40	حضور کودکان و سالخوردگان	SFS3
5	4/78	4	3/22	حضور گروه‌های زنان	SFS4
6	5/47	4	3/37	حضور خانواده‌ها	SFS5
6	5/40	5	4/88	امنیت بازدیدکنندگان	SFS6
6	5/67	4	3/80	مشکل اجتماعی و اخلاقی	SFS7
6	5/54	5	4/46	فعالیت‌های تیهکاری	SFS8
6	5/45	6	5/40	گشت زنی پلیس	SFS9
50	5/20	40	3/97	جمع	

منبع : (یافته‌های پژوهش)

نکته:

: ۱=۰.۰۰- ۲= ۱.۰۱ - ۳= ۲.۰۱- ۴= ۳.۰۱- ۵= ۴.۰۱-۵.۰۰ (متوسط)؛ (کمی نامن) ۶= ۵.۰۱-۶.۰۰ (راحت)؛ ۷= ۶.۰۱-۷.۰۰ (بسیار راحت)؛ ۸= ۷.۰۱-۸.۰۰ (امن).

درک فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه

اوقات فراغت را می‌توان مهم ترین و دلپذیرترین اوقات انسان دانست این اوقات ممکن است که برای عده‌ای متنضم تعمق و تفکر و ساختن و ابداع باشد و برای عده‌ای بیشتر شامل بازآفرینی قوای جسمی و روانی و برای برخی دیگر صرفاً شامل سرگرمی و تفریح باشد (رفت جاه و همکاران، ۱۳۸۹). متغیرهای ادراک فعالیت‌های اوقات فراغت شب در پارک‌های عمومی شهری مورد بررسی قرار گرفت. این متغیرها به جنبه‌های فیزیکی^۷ (NLP1, NLP2, NLP3)، محیطی (NLE4, NLE5) و اجتماعی (NLS7, NLS8, NLS9, NLS10, NLS11, NLS12, NLS13) پارک‌های عمومی شهری طبقه‌بندی شده است.

همانطور که در جدول شماره ۶ نشان داده می‌شود متغیر محیطی (زندگی پرمشغله در طول روز اوقات فراغت شهریوندان را در شب تحت تاثیر قرار می‌دهد) بالاترین مقدار میانگین (۵.۷۹) را در اطلاعات بدست آمده از پرسش‌نامه در پارک باغ کوثر به خود اختصاص داده است. که این مقدار در هر دو پارک بالاترین میانگین بدست آمده است. در رتبه بعدی متغیر اجتماعی (کمک اوقات فراغت شبانه به بهبود سلامت روحی و روانی) با رتبه (۵.۶۶) قرار گرفته که مربوط به پارک باغ کوثر می‌باشد. و میانگین کل بدست آمده از درک اوقات فراغت شبانه در هر دو پارک در سطح بالا با میانگین (۵.۵۰) در پارک باغ کوثر و پارک انقلاب با (۵.۳۲) می‌باشد. و امتیاز بدست آمده در پارک باغ کوثر با اختلاف فاحشی (۶۶ امتیاز) در سطح بالاتری نسبت به پارک انقلاب قرار گرفته است. اطلاعات بدست آمده حاکی از آن است که زندگی پرمشغله در طول روز اوقات فراغت شهریوندان را در شب تحت تاثیر قرار می‌دهد و شهریوندان برای خلاصی از خستگی روز به پارک‌های شهری هجوم آورده و همچنین اوقات فراغت شبانه تاثیر مهمی بر بهبود سلامت روحی و روانی افراد ایفا می‌کند.

جدول ۶- درک فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه

برچسب موارد	نسبت موارد ادراک فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه	پارک انقلاب	باغ کوثر	امتیاز میانگین	امتیاز میانگین	نحوه ردیف
NLP1	محیط فیزیکی پارک عمومی موثر بر فعالیت‌های اوقات فراغت	6	5/48	6	5/21	
NLP2	تأثیر شرایط سطح زمین بر ترجیحات اوقات فراغت	6	5/69	6	5/34	
NLP3	اوقات فراغت در شب در فضای بیرون از منزل سرگرم‌کننده‌تر از فضاهای داخلی است	6	5/71	6	5/45	
NLP4	محیط پارک همومی شهری در شب مشتی می‌باشد.	6	5/55	5	5/17	
NLE5	آب و هوای گرم در طول روز اوقات فراغت شهروندان را در شب تحت تاثیر قرار می‌دهد.	6	5/23	6	5/19	
NLE6	زندگی پرمشغله در طول روز اوقات فراغت شهروندان را در شب تحت تاثیر قرار می‌دهد.	6	5/79	6	5/49	
NLS7	داشتن یک خواب خوب پس از انجام فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه	6	5/43	6	5/47	
NLS8	کمک اوقات فراغت شبانه به بهبود سلامت روحی و روانی	6	5/66	6	5/40	
NLS9	کمک اوقات فراغت شبانه به بهبود روابط اجتماعی میان خانواده‌ها	6	5/13	6	5/12	
NLS10	ارائه یک تجربه منحصر به فرد در پارک‌های عمومی شهری به اشخاص	6	5/49	5	5/36	
NLS11	نیاز نبودن هزینه بالا برای انجام اوقات فراغت شبانه در پارک عمومی	6	5/41	6	5/39	
مجموع		66	5/50	64	5/32	

منبع : (یافته های پژوهش)

نکته:

(متوسط): ۴= ۳.۰۱- ۴.۰۰؛ (کمی اختلاف نظر دارن) ۳= ۲.۰۱- ۳.۰۰؛ (مخالف بودن) ۲= ۱.۰۱- ۲.۰۰؛ (بسیار مخالف) ۱= ۰.۰۰- ۱.۰۰؛ (جیلی موافق) ۷= ۶.۰۱- ۷.۰۰؛ (موافق) ۶= ۵.۰۱- ۶.۰۰؛ (کمی موافق) ۵= ۴.۰۱- ۵.۰۰.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

پارک‌ها به عنوان یکی از انواع فضاهای سبز عمومی دارای عملکرد غالب اجتماعی هستند که اقشار مختلف مردم به منظور تامین نیازهای فراغتی خود آنها را محلی مناسب می‌یابند. از آنجا که اصلی‌ترین هدف در پارک‌های شهری تفریج محسوب می‌شود، رسیدن به این هدف روش‌های مدیریتی مناسب با آن را می‌طلبید. این مطالعه نشان می‌دهد شهروندان شهر نورآباد درک مشتبی از فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه در پارک‌های عمومی شهری از نظر آسایش، راحتی و اینمی دارد.

در مطالعه‌ای که توسط عبدالکریم و همکاران صورت پذیرفته بود نشان داد که درک مشتبی جامعه به سمت فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه در پارک‌های عمومی شهری در هر دو محدوده مورد مطالعه یعنی شاه عالم و پوتراجایا از نظر راحتی، آسایش و اینمی قابل مشاهده است. آن‌ها همچنین پارک‌های عمومی شهری را در زمان شب به عنوان مکانی برای اوقات فراغت خانواده‌ها که کمک به سرزنشگی شیوه زندگی شهری و همچنین به عنوان یک ابزار اجتماعی پذیرفته‌اند. نتایج این پژوهش با نتایجی که دکتر عبدالکریم در پژوهش خود بر دو شهر مالزی بدست آورد تقریباً یکسان بوده اما وضعیت خدمات ارائه شده شبانه در پارک‌های مالزی نسبت به پارک‌های شهر نورآباد در سطح بهتری می‌باشد. این پژوهش‌ها نشان داد که شهروندان این شهرها فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه را در پارک به دلایلی که بیان شد را پذیرفته‌اند. با تحلیل جزئیات بدست آمده از این دو پژوهش می‌توان به نتایج ذیل دست یافت، یکی از نقاط ضعف پارک‌های شهر نورآباد ضعف نور و روشنایی می‌باشد که این خود عاملی برای جذب کمتر شهروندان به این پارک‌ها بخصوص پارک انقلاب در شب می‌باشد. در صورتی که این وضعیت در پارک‌های دو شهر پوتراجایا و شاه عالم در سطح مناسبی می‌باشد. این مطالعه به بررسی موارد مربوط به فعالیت‌های اوقات فراغت شب در پارک عمومی شهری برای اطمینان از راحتی و امنیت استفاده کنندگان پرداخت. با توجه به نتایج بدست آمده از این مطالعه ما باید به پارک‌های عمومی شهری به عنوان یک منطقه حائل برای غلبه بر سروصدای خودروهای جاده برای بهبود راحتی کاربران پارک‌های عمومی

شهری در وقت شب نگاه کرد. فعالیت‌های اوقات فراغت شبانه جامعه شهری می‌تواند برای شناسایی ارتباط رفتار اوقات فراغت شبانه با کیفیت زندگی شهری موثر باشد.

برای بهبود وضعیت پارک‌های شهری می‌توان از تجربه‌های کشورهای موفق در ارائه خدمات شبانه در پارک‌ها استفاده کرد. لذا در اینجا سعی داریم تا با ارائه پیشنهادات اجرایی و کاربردی هر چه بیشتر در جهت بهبود طراحی و بالابردن کیفیت پارک‌های شهر نورآباد تلاش نماییم:

- افزایش میزان روشنایی در پارک انقلاب برای جذب هر چه بیشتر شهروندان و مسافران با توجه به موقعیت مهمی که این پارک دارد.
- وجود فضای زیاد غیرقابل استفاده در پارک انقلاب باعث ایجاد چهره نازیبا و کم رنگ شدن آن برای جذب بازدیدکنندگان به رغم وصل بودن این پارک به مسیر ارتباطی و همچنین وروید پرترافیک شهر نورآباد شده است. لذا شهرداری باید از این فضاهای استفاده لازم را در جهت افزایش میزان ورود شهروندان به عمل آورد.
- کهنه بودن و کم بودن مبلمان موجود در پارک انقلاب و باعث کوثر خود عاملی برای کاهش جذب شهروندان به این پارک‌ها شده است.
- افزایش تعداد بوفه (بوفه‌های فصلی) در فصل‌های بهار و تابستان با توجه به افزایش میزان بازدیدکنندگان از این پارک‌ها.

پی‌نوشت‌ها

۱- به دلیل وجود دو پارک در این شهر ما در این پژوهش هردوی این دو پارک را مورد مطالعه قرار دادیم. سرانه پارک در این شهر در سطح پایینی قرار دارد.

۲- Measurable Indicator Scoring Technique (MIST)

۳- comfort physical

۴- comfort environment

۵- comfort social

۶- convenience physical variables

۷- nighttime leisure Perception

فهرست منابع

- اخوت، ه، تقوايی، ع. (۱۳۸۷). ارزیابی اثرات فرهنگی و روانشناختی پارک‌های شهری بر شهروندان(مطالعه‌موردی: شهر تهران)، شهر نگار، شماره ۵۰، ص ۲.
- افروز، غ. (۱۳۷۰). هنگامه‌های فراغت، زمینه ساز بهداشت روانی و بستر خلاقیت‌ها، ماهنامه پیوند، انتشارات انجمن اولیا و مریان وزارت آموزش و پرورش / شماره ۱۴۲.
- تیبالدز، ف. (۱۳۸۳). شهرسازی شهروندگار، ترجمه محمد احمدی نژاد، نشر خاک.
- حسینی مفرد، م، دولابی، پ. (۱۳۹۲). بررسی عوامل موثر بر افزایش حس سرزندگی در بازار (نمونه موردی: بازار قدیم بندرعباس)، همایش ملی معماری و شهرسازی و توسعه پایدار، مشهد، موسسه آموزش عالی خاوران.
- خستو، م، سعیدی رضوانی، ن. (۱۳۸۹). عوامل موثر بر سرزندگی فضاهای شهری، نشریه هویت شهر، سال چهارم، شماره ۶۳-۷۴.
- رفت جاه، م، رشوند، م و شهیدی زندی، م. (۱۳۸۹). تبیین جامعه شناختی فعالیت‌های فراغتی دختران جوان، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان(مطالعات راهبردی زنان)، سال سیزدهم، شماره ۵۰.
- رفیعیان، م و سیفایی، م. (۱۳۸۴). فضاهای عمومی شهری؛ بازنگری و ارزیابی کیفی، نشریه هنرهای بیان، شماره ۲۳.
- رفیعیان، م، تقوايی، علی‌اکبر، خادمی، م و علی‌پور، ر. (۱۳۹۱). بررسی تطبیقی رویکردهای سنجش کیفیت در طراحی فضاهای عمومی شهری، نشریه علمی-پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، شماره ۴.
- سرایی، م، رosta، م و اشنوئی، ا. (۱۳۹۱). عوامل موثر بر گذران اوقات فراغت در مناطق شهری ایران(مطالعه موردی: منطقه ۸ مشهد)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال دوم، شماره ۷.

- فلاحت، م. ص، کلامی، م. (۱۳۸۷). تاثیر فضاهای باز شهری بر کیفیت گذران اوقات فراغت شهریوندان، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۲.
- گلی، ع. (۱۳۹۰). زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک آزادی شیراز)، جامعه شناسی تاریخی، دوره ۳، شماره ۲.
- لاهیجانیان، ا. و شیعه بیگی، ش. (۱۳۸۹). طراحی و سازماندهی پارک ها در محیط زیست شهری، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، سال دوم، شماره دوم.
- محمودپور، ن. (۱۳۹۳). درآمدی بر برنامه ریزی فضاهای عمومی شهری، انتشارات آذرخش، چاپ اول، تهران.
- مطلبی، م. (۱۳۹۰). نقدی بر پروژه پارک بانوان، ماهنامه پیام سبز، شماره ۴.
- ملکی، س، امیری فهیانی، م، مرادی مفرد، س و بوستانی، م. (۱۳۹۵). نقش مدل kano در ارزیابی کیفیت فضاهای عمومی شهری با سنجش مولفه های موثر بر سطح سلامت و رفاه جوامع شهری، دو فصلنامه پژوهش های منظر شهر شهر، سال سوم، شماره ۶.
- مهندسین مشاور امکو. (۱۳۷۹). طرح تفصیلی شهر نورآباد مسنسی.
- میرزایی، ش. (۱۳۸۶). بازنده سازی پارک های شهری با نگرش توسعه پایدار، سومین همایش ملی فضای سبز و منظر شهری، جزیره کیش - سازمان شهرداریها و دهداریهای کشور.
- نظام السادات، س. مجنوی. (۱۳۸۷). بررسی میزان راحتی انسان در شرایط اقلیمی مختلف (مطالعه موردی: شهرهای شیراز ب ، ندرعباس، بیرونی و اردبیل)، مجله محیط شناسی دانشگاه تهران، سال ۴۸، شماره ۳۴، صص ۷۱-۸۰.
- هزارجریبی، ج. (۱۳۹۰). احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری، مجله علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۰، شماره ۹۹-۹۹: ۷۷.
- هزار جریبی، ج و ارفعی ع. (۱۳۹۱). اوقات فراغت و سلامت اجتماعی، فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۱۰.

- Alves, T. (2009). Geografia da noite. Centro de estudos geográficos, Universidade de Lisboa.
- Ewert, A.W. (1991). Outdoor recreation and global climate change: Resource management implications for behaviours, planning, and management. Society and Natural Resources, 4, 365-377.
- Francis, Mark, FASLA, Urban Parks as Community Places, University of California, Davis Chuncheon G5 Symposium Talk Chuncheon, Korea.March 24 (2006) 4
- Hennessy, G. (2010). Seize the night: The business and culture of new york nightlife. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Jacobs, J. (1964). The life and death of great American cities. New York: Random House.
- Madanipour, A. (1996). Design of Urban Spaces: an inquiry into a Socio-spatial Process. Conducted by University of Newcastle. New York: John Wiley & Sons.
- Mitchell, D. (1995). The end of public space? People's park, definitions of the public, and democracy. Annals of the Association of American Geographers, 85(1), 108 - 133.
- Muhammad.A (2001). When does the "Night" begin?. Retrieved 10th , January 2012 from http://www.quranislam.org/articles/part_3/night_start_%28P1369%29.html
- Ngesan M.R. & Karim, H.A. (2011). Impact of night commercial activities towards quality of life of urban residents. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 35, 546 555.
- Oguz, D. & Cakci, I. (2010). Changes in leisure and recreational preferences: A case study of ankara. Scientific Research and Esseys, 5(8), 721- 729.
- Shaharuddin A., Noorazuan M. H, Yaakob M. J., Kadaruddin A. and mohd Fahmi M. (2010). The effect of Different Land Uses on the Temperature Distribution in Urban Areas. SEAGE 2010, Hanoi 23- 26 Nov 2010. Onlice proceeding.

- Tabrizia, R. L. & A. Madanipour(2006). Crime and the city: Domestic Burglary and the Built Environment in Tehran. *Habitat international*. Vol. 30. Issue. 4. Pp. 932-944
- Zacharias, J., Stathopoulos, T., & Wu, H. (2001). Microclimate and downtown open space activity. *Environment and Behaviour*, 33, 296 315
- Zaki, S.A & Ngesan, M.R. (2011). A future town redesigned - How movement pattern is affected with the concept of night city. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 36, 204-210.